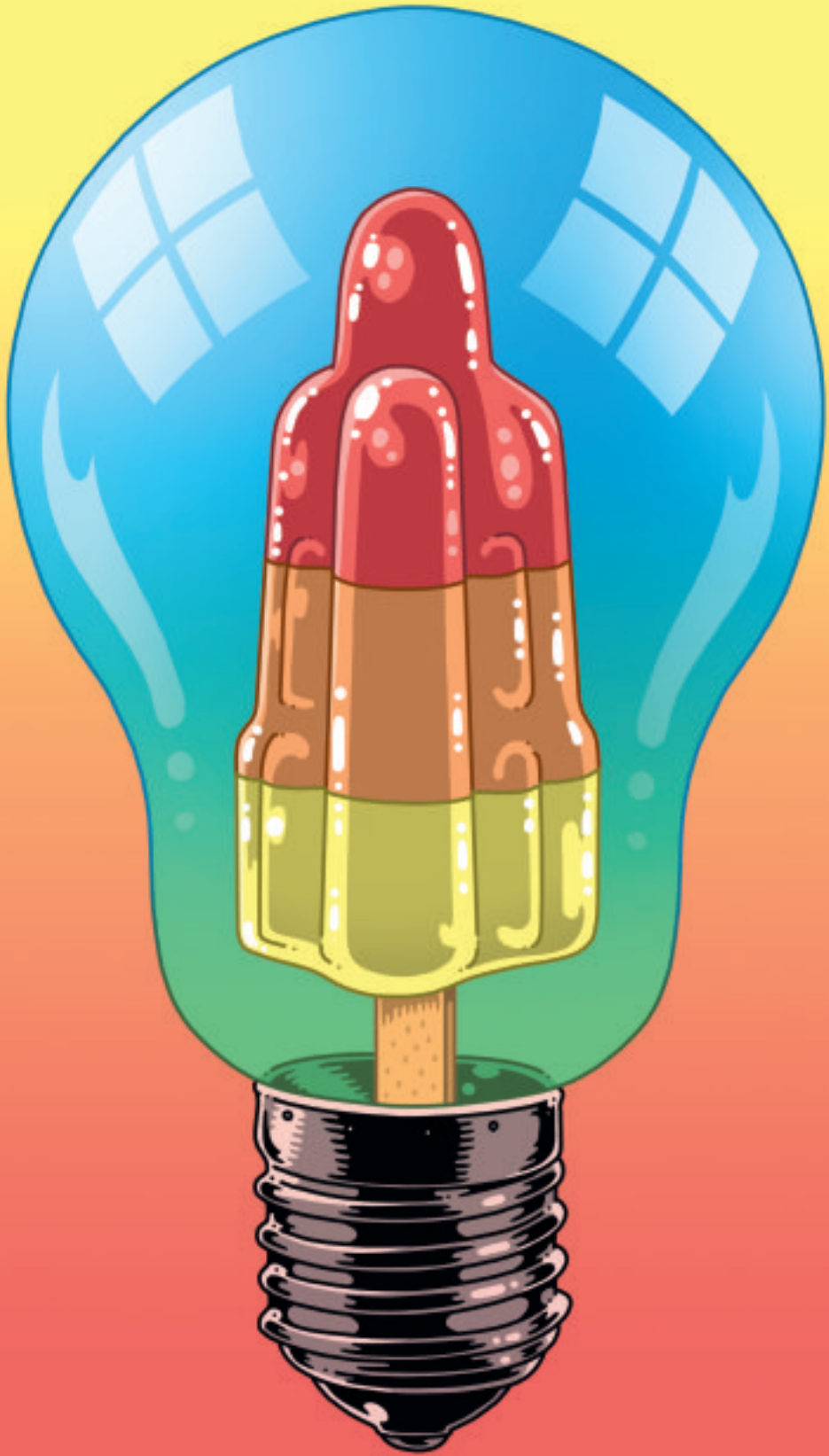

We hebben alles verknoeid, maar Stefaan gelooft in het herstel van de wereld.

Stefaan wil graag de wereld redden, maar hij wil er dan wel wat lol bij hebben. De bouw van een gigantische gletsjer in het centrum van Leuven lijkt hem een mooi begin. Een kort verhaal van **Maarten Inghels**.

Illustratie: Olivier Heiligers

HOE BOUW IK EEN GLETSJER?

Ik heb een vriend die een gletsjer in de Alpen wil bouwen. Eerst wil Stefaan een test uitvoeren in de Vlaamse centrumstad Leuven, wanneer die (misschien) culturele hoofdstad van Europa wordt in 2030. Dan huurt hij alle ijsbanen van het land om daarmee een gigantische glibberige gletsjer op de Bondgenotenlaan of de Keizersberg te bouwen.

‘Ik wil wel lol hebben in het redden van de wereld’, zei hij monkelend. We dronken een koffie met gestoomde havermelk achter in een snackbar onder het station van Antwerpen-Berchem. De ochtendspits kwam op gang als een colonne alpinisten op de flank van de Matterhorn.

Die gletsjer in Leuven wordt een kostbare affaire, niet alleen op het vlak van energieverbruik, en daarom wil hij het waterstofpanelenpark dat nodig is om van die watermassa ijs te maken achteraf schenken aan de plaatselijke cultuursector, om in één klap CO₂-neutraal te worden. En ze mogen de gletsjer ook als podium voor hun kunsten gebruiken.

Alsof een gletsjer in de Lage Landen nog niet complex genoeg klonk, begon hij over zijn tweede heimat in de Alpen, waar hij ook een ijspiste wil bouwen. Zoals be-

kend zijn de gletsjers in de bergen namelijk in sneltempo aan het smelten. De afgelopen 25 jaar verween 39 procent van de ijsmassa in de Alpen.

De universiteit van Zürich doet al jaren onderzoek om systemen om gletsjers te conserveren te verbeteren, maar gek genoeg kwam volgens Stefaan geen enkele glacioloog ooit op het idee om er een nieuwe gletsjer bij te bouwen.

Binnen twee dagen vertrekt de cultuurondernemer zelf weer naar de bergen. Stefaan baat er deeltijds een berghut uit, die in de toekomst dienst moet doen als kunsthut, onder de naam Altist Center, van *altitude, artist, scientist en optimist*.

Hij vindt het bouwen van een nieuwe gletsjer een arrogant idee, maar hij gelooft ook dat we optimistisch moeten blijven. Vanwege de klimaatopwarming zitten we in een gevaarlijke situatie, legde hij gloedvol uit. We kunnen terugkeren naar het verleden om ons te redden of we proberen in de toekomst het kwaad te herstellen. We hebben alles verknoeid, maar mijn vriend gelooft in de maakbaarheid van de wereld.

Ik vroeg hem waarom het zo noodzakelijk is dat we de wereld herstellen door de bouw van een gletsjer.

‘Onze watervoorraad is te beperkt’, zei hij terwijl hij van zijn koffie nipte. ‘We hebben drinkbaar

MAARTEN INGHELS

(1988) is dichter, schrijver en kunstenaar. In 2021 verscheen zijn roman ‘Het mirakel van België’, over een meesteroplichter. Voor zijn nieuwste boek, ‘Hannibal & Gideon’, trok hij met een olifant de Alpen over.

water uit de kraan nodig, maar ook voor transport en industrie is het onontbeerlijk. Zonder rivieren geen scheepvaart. De Alpen zijn de watertorens van Europa. In België zijn we nog afhankelijk van regenrivieren, maar Nederland en Duitsland komen in de problemen wanneer er steeds minder ijsplekken overblijven. En nu probeert men de bestaande gletsjers te redden door er dekens op te leggen of ze te behandelen met een witte kunststof die het zonlicht weerkaatst. Maar dat is allemaal te beperkt.’

‘We hebben kunstenaars nodig om nieuwe mogelijkheden te zien. Ik had onlangs een gesprek met iemand van de Nasa die erkende dat wetenschappers briljant zijn in het verbeteren van processen, maar niet goed in het opstarten van nieuwe processen. Daar hebben kunstenaars een rol, ze moeten samenzitten met wetenschappers. Er is een kunstenaar die het zwartste zwart heeft ontworpen. Misschien kan een kunstenaar ook het witste wit ontwikkelen om de gletsjers te redden? In elk tijdsvak waarin kunst floreert volgt nadien welvaart.’

Stefaan praatte in schitterende aforismen. Ik keek naar de koeltoeg van de snackbar, die zacht zoemde en was gevuld met appelsien en yoghurt.

‘Wil je weten dat de universiteit van Zürich mij allerhande model-

FOTO: KAROLY EFFENBERGER

len heeft getoond, maar dat ze de impact van de wind op de gletsjer waren vergeten te vermelden?’ zei Stefaan ongeduldig. ‘De wind in Europa is waanzinnig toegenomen en dit element heeft een impact op het gedrag van water.’

Het tempo van Stefaan lag ook vroeg in de ochtend verschromelend hoog, op het gejaagde af. Er viel soms geen speld of vraag tussen te krijgen en hij verbond tijdens onze korte ontmoetingen grote maatschappelijke veranderingen met wetenschappelijke vernieuwingen en bewees dat alles en iedereen met elkaar is verbonden.

Ik heb Stefaan leren kennen in de marge van mijn onderzoek naar Hannibal, die in 217 voor Christus met 37 olifanten over de Alpen trok om de Romeinen in de rug aan te vallen. In mijn novelle *Hannibal & Gideon* volg ik met een olifant uit een safaripark bij Lyon het voetspoor van de krijgsheer. Stefaan en ik delen het geloof dat de mens eindig is in de tijd maar oneindig is in diens mogelijkheden.

Maar hoe wil hij nou een gletsjer in de Alpen bouwen?

‘Het probleem is dat er geen definitie is van een gletsjer’, zei Stefaan. ‘Moet een gletsjer bijvoorbeeld bewegen? Wat is het verschil tussen een gletsjer en een ijsblok? Tegenwoordig wordt een paar vierkante meter resterende ijskorst ook gletsjer genoemd. Ik doe nu onderzoek naar de bouw van een ijsvlakte die niet te dik is, want anders kruipt het ding naar de warmere gebieden beneden en smelt het alsnog.’

‘Op welke hoogte wil je een gletsjer bouwen?’

‘Tussen de 3000 en de 3500 meter. Hoog genoeg, zodat er misschien nog extra sneeuw op valt en blijft liggen.’

‘En heb je al een methode gevonden om de gletsjer te maken?’

‘Ik heb drie methodes. In Ladakh, in India, hebben ze een techniek ontwikkeld om water via fontein en vernevelen, waarna kleine ijsstorens ontstaan, om op de hoogvlaktes ijsvoorraden aan te leggen. Dat zijn eigenlijk ijsgrotten in de openlucht, waardoor ze laat in het seizoen nog water hebben voor irrigatie. De gletsjers zijn onze waterbatterijen. Eind 19de eeuw hadden de rijken allemaal een ijskelder, maar sinds de uitvinding van de koelkast hebben we die kelders omgedoopt tot overnachtingsplekken van vleermuizen. Wij zijn die technieken in Europa een beetje verleerd en komen steeds vroeger in het seizoen water tekort.’

‘Dus in India kunnen ze al gletsjers bouwen?’

‘Ladakh is een vlakke. We weten niet hoe we die ijsstorens op een helling in de Alpen kunnen bouwen. Wat met lawingegevaar voor de werknemers die aan de gletsjer werken? En wat als die darm met water bevriest? We moeten iets verzinnen om die ijsstorens naar boven te brengen zonder de mens als zwakke factor. Daar komt de tweede techniek van pas: drones.’

‘Drones?’

‘Drones transporteren die bevroren plankjes ijs naar grote hoogte en stapelen die zoals een toren van champagneglazen. Zo kan er ook water in blijven staan en bevriezen. Theoretisch kan dat. Als we hierop doordenken kunnen we zo ook een gigantische ijskap op de Mont Blanc bouwen om die groter dan de Mount Everest te maken.’

Hij maakte een grap over de bergen verhogen en de groothedenwaan van het project en ik was even afgeleid. Een slechte luisteraar zou denken dat ik hier te maken heb

met een fantast, maar Stefaan was wel degelijk bloedserius over het bouwen van de gletsjer en ik geloofde hem, steeds meer en meer. Ik ambieerde nu een plaats als notulist in zijn team van uitvinders.

In mijn haastig neergekrabbelde notities vind ik later iets terug over een derde techniek, die al eeuwenlang wordt beoefend in Zuid-Amerika, maar ik weet niet hoe deze verband houdt met het voorgaande. Stefaan vertelde over een wolkenmelkinstallatie in de vorm van metalen netten, die op de bergkammen worden gemonteerd. De vochtige wolken, door de wind over de toppen gejaagd, vallen in de netten en condenseren tot water. Ik heb onthouden dat Stefaan de wolken in de Alpen wil melken om het water tot gletsjers te laten bevriezen.

‘En zo kunnen de Alpenbewoners CO₂-certificaten verkopen voor 800.000 euro’, zei Stefaan stellig. ‘Pardon?’

‘Ik heb uitgerekend hoeveel energie er in een kuub water zit. Als ik een gletsjer van één vierkante kilometer bouw, kunnen daarvoor energiecertificaten ter waarde van 800.000 euro worden verkocht. En vervolgens kunnen we opschalen.’

‘Dan ga je nog gletsjers bouwen.’

‘Ik niet. Ik heb al interesse gekregen van een aantal bonzen in de petrochemie. Stel dat het lukt om mijn gletsjer te bouwen, dan willen ze erbij zijn.’

‘Voor de certificaten, natuurlijk’, vermoedde ik. ‘Maar er is nog geen gletsjer.’

‘Een vriendin zei dat ze geloofde dat er al een gletsjer was’, vertelde Stefaan. ‘Misschien moet ik helemaal niets meer bouwen en volstaat dit verhaal. Wat is de oplage van het FD?’

‘Ongeveer 120.000 exemplaren.’

‘Als alle lezers van het FD je stuk lezen, heb ik 120.000 gletsjers in hun hoofden gebouwd, nietwaar?’

Toen we na het betalen naar buiten liepen, was ik vastbesloten die dag een wolk te melken. **❶**